

FAKTA SKOG

Kjell Sjöberg

SAMMANFATTAR AKTUELL FORSKNING
VID SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET

**Nr 15
1996**

Skapa en "naturligare" skog!

- Naturskogen har egenskaper som ger den en större biologisk mångfald än kulturskogen. Detta faktablad är utformat som en plansch som belyser orsakerna. Planschen visar också hur man med ganska enkla medel kan skapa naturskogskvaliteter i kulturskogen. Faktabladet distribueras förutom till våra prenumeranter också till skolor genom ett samarbete med "Skogen i Skolan".

Så här skapas en "naturligare" skog

Naturskog och kulturskog ser olika ut. I kulturskogen, som påverkats av människan, har många av de egenskaper som ger ett rikt växt- och djurliv gått förlorade. Med hänsyn och god planering i skogsskötselns olika moment kan dock förutsättningarna för en biologisk mångfald förbättras. På denna plansch beskrivs hur det kan gå till.

Den homogena kulturskogen

I kulturskogen är alla träd ungefär lika gamla och växer i samma skikt. Ett trädslag dominerar helt och träden står på ganska regelbundna avstånd från varandra. Vad saknas i jämförelse med en naturskog? Låt oss steg för steg lägga till viktiga strukturer och se vad de har för betydelse för mångfalden av växter och djur.

+

=

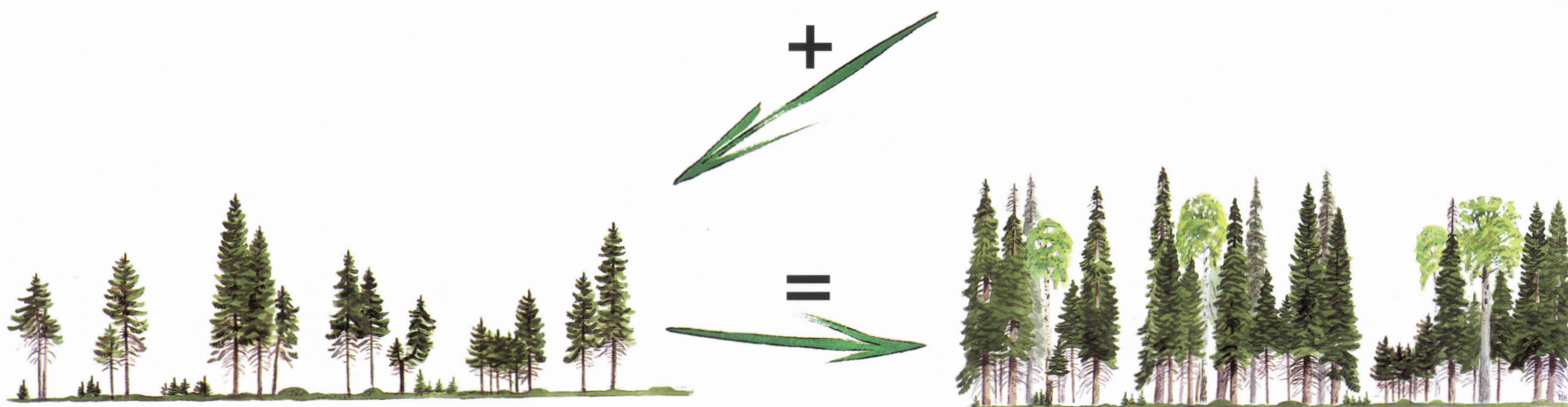

Spara lövträden

Blandad skog ger husrum åt fler

Lövträd och gamla, grova träd är viktiga inslag i naturskogen. Vissa lavar och insekter trivs bra även på lövträd lämnade på ett hygge. Hackspettar använder dem som boträd och finner gott om insektslarver som föda i trädens inre.

Med inblandning av lövträd blir skogen rikare på insekter och fåglar, men också på lavar och svampar. Övergivna bohål och naturliga håligheter i grövre stammar utnyttjas av fåglar som inte kan göra egna hål, men även av däggdjur som mård och fladdermöss.

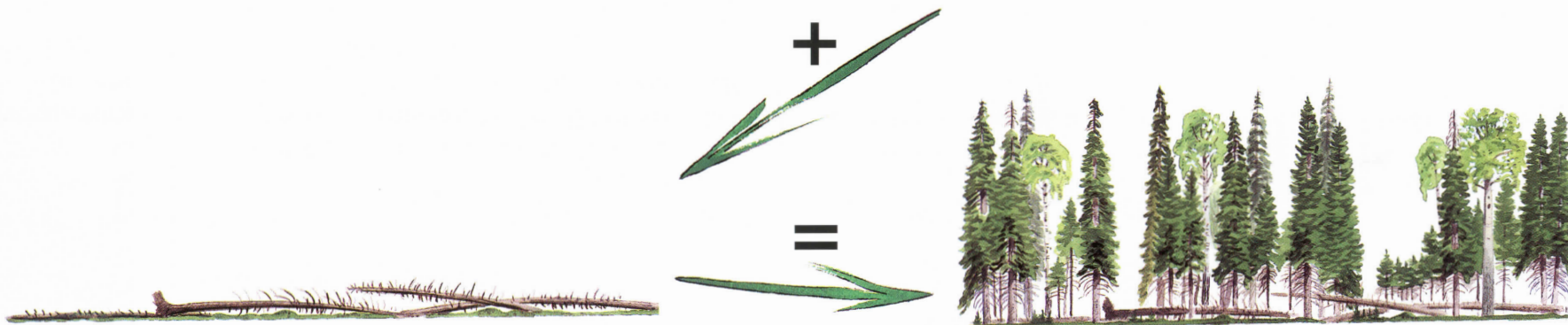

Lämna träd i olika åldrar

Små träd och buskar ger skydd åt vilt och fåglar med ungar. De höga träden är framtidens hålträd och boträd. Att spara träd i alla åldrar ökar skiktningen och variationen i den nya skogen.

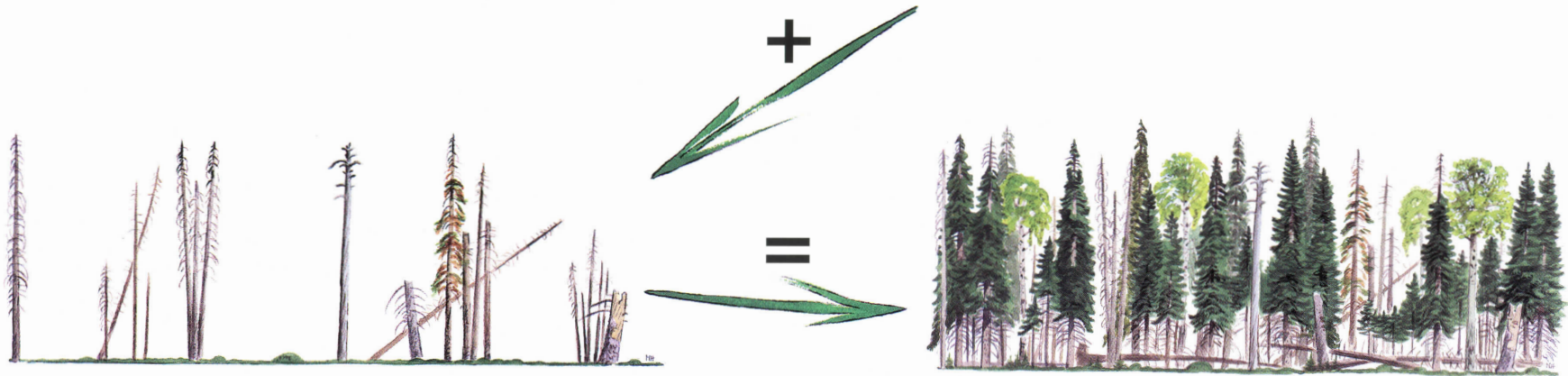
Flera skikt ger artmosaik

I flerskiktade skogar kan många olika växt- och djurarter samsas. Vissa fåglar söker föda högt upp i träden, medan andra håller till i buskskiktet. På lövträdens gamla och grova grenar, liksom i kronan på gamla tallar, finner rovfåglar plats för sina tunga bon.

Bevara lågorna

Omkullfallna träd bildar lågor som är en viktig del av naturskogens ekologiska väv. De består av olika träd i varierande grad av förmultning. När skogen avverkas finns risken att lågorna torkar ut och förstörs. Trots det är det viktigt att spara dem, för när den nya skogen växer fram ökar fuktigheten och lågorna kan komma till nytta för växter och djur.

Lågorna blir viktiga livsmiljöer

I naturskogen är lågorna mycket viktiga som livsmiljö för många ovanliga och starkt specialiserade insekter, lavar, mossor och svampar. Förekommer många av dessa arter brukar det ses som tecken på att skogen har ett högt naturvärde.

Lämna döda träd

Stående döda och döende träd utnyttjas av svampar och lavar. Men också insekter och hålhäckande fåglar drar nytta av träden. Avbrutna träd, högstubbar, blir lämpliga häcknings- och utsiktsplatser för ugglor och vråkar. En stor del av alla hotade och hänsynskrävande skogsarter i Sverige är beroende av död ved för sin överlevnad.

En naturligare skog tar form

Här framträder några av naturskogens grovstrukturer. I den flerskiktade skogen finns lövträd, gamla och grova träd och stående och fallen död ved. Om sådana livsmiljöer kan bevaras vid avverkning eller nyskapas, får även den framtida skogen naturskogsqualiteter som berikar den biologiska mångfalden.

Kjell Sjöberg är forskningsledare och docent i viltekologi vid institutionen för skoglig zoökologi, Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

Adress: Institutionen för skoglig zoökologi, SLU, 901 83 Umeå.

Tel. 090-16 66 10

e-post: Kjell.Sjoberg@szoek.slu.se.

Författaren kommer i ett senare nr av *Fakta Skog* att närmare redogöra för den ekologiska betydelsen av hänsynskrävande arter.

Litteratur:

Ahlén, I. & Tjernberg, M. (red.) 1996. *Rödlistade ryggradsdjur i Sverige- Artfakta*. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. (red.) 1995. *Rödlistade växter i Sverige 1995*. Artdatabanken, Uppsala.

Bernes, V. (red.) 1994. Biologisk mångfald i Sverige. *Monitor 14*, Naturvårdsverket.

Ehnström, B., Gärdenfors, U., & Lindelöw, Å. 1993. *Rödlistade evertebrater i Sverige 1993*. Databanken för hotade arter, Uppsala.

Gustafsson, L. & Ahlén, I. (red.) 1996. *Växter & djur*. Sveriges Nationalatlas. Bra Böcker, Höganäs.

Gustafsson, L., Berg, Å., Ehnström, B., Hallingbäck, T. Jonsell, M. & Weslien, J. 1995. Skogens rödlistade arter. *Fakta Skog nr 2/1995*. SLU, Uppsala.

Samuelsson, J. Gustafsson, L. & Ingelög, T. 1994. *Dying and dead trees. A review of their importance for biodiversity*. Databanken för hotade arter, Uppsala.

Tanninen, T., Storränk, B., Haugen, I., Friis Møller, P., Löfgren, R., Thorsteinsson, I. & Ragnarsson, H. 1994. Naturskog i Norden. *Nord 1994:7*.

**FAKTA
SKOG**

Ansvarig utgivare: Johan Elmberg
Redaktör: Jonas Förare

Prenumeration och distribution:

Pris:
Tryck:

SLU Kontakt, Box 49, 230 53 ALNARP
SLU Kontakt, Publicering, Box 7057, 750 07 UPPSALA
Telefon: 018-67 14 56 • Telefax: 018-67 35 20
E-post: Jonas.Forare@Kontakt.slu.se
Sveriges lantbruksuniversitet
SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 UPPSALA
Telefon: 018-67 11 00 • Telefax: 018-67 28 54
350 kr + moms (även lösnnummerförsäljning)
Sveriges lantbruksuniversitet / Wikströms Uppsala 961818
ISSN 1400-7789 © SLU 1996

